

HRVAŠKA.

KNJIGE „DRUŠTVA SV. JERONIMA“ ZA L. 1904.

Pred kratkim je izdalo dobro znano hrvaško „Društvo sv. Jeronima“, katero ima isti smoter, kakor naša „Družba sv. Mohorja“, svoje knjige za l. 1904. Vsak član je dobil štiri knjige, in sicer:

Za krst častni i slobodu zlatnu. Napisao Milutin Mayer. 80. Str. 179. — Pisatelj, znan tudi slovenskemu občinstvu s svojo knjigo „Mučenici“, v kateri je prav zanimivo opisal preganjanje kristjanov v prvih stoletjih, je posegel v tej povesti v domačo zgodovino, in sicer v krvavo dobo tatarskih navalov na Ogrsko in Hrvaško. Glavni junak povesti je Stepko Koruski, vzgojen v glasovitem templarskem samostanu Glogovnici. On reši iz roparskih rok knežnjo Katarino, hčerko Filipa Bebeke, gospodarja čvrstega grada Kalnika. Rad bi jo tudi vzel, a je samo svobodnjak, in ponosni knez izvestno ne bi njemu dal svoje edine hčerke. V tem se bližajo ogrski meji brezštevne tatarske čete pod vodstvom silnega Batukana, a na pomoč Ogrom gredó Hrvatje, med njimi tudi knez Filip, kateri vzame seboj Stepka. Na reki Šaju se je bila odločilna bitka. Ogrji so bili premagani, in tudi kralj Bela bi bil ujet, da ga niso v pravem času rešili Hrvatje, med katerimi se je posebno odlikoval Stepko in bil nevarno ranjen. Na svojem begu je prišel kralj Bela tudi v Kalnik, ondi zvedel slučajno, da se Stepko in Katarina ljubita, pa je sam pri starših posredoval glede ženitbe in povišal Stepka v plemeniti stan. Vendar je moral Bela bežati še dalje, dokler je naposled odločila vojsko bitka na slavnem Grobniškem polju in za zmeraj uničila tatarsko silo. Sedaj ni bilo več nobene ovire, in Stepko in Katarina sta se poročila.

Povest ni brez napak, a moramo pisatelju priznati, da je prav spretno vpletel v njo zgodovino tatarskih navalov in slavno zmago, katero so izvojevali v prvi vrsti Hrvatje. Pripoveduje mikavno, jezik mu je domač, in kratka poglavja bodejo zelo olajšala čitanje. Naj bi pisatelj preprostim čitateljem še velikokrat izpregovoril v zgodovinski povesti!

Pripovijesti iz hrvatske povjesti. Napisao dr. Rudolf Horvat. 80. Str. 148. — „Društvo sv. Jeronima“ želi svojim članom podati v kratkih odlomkih celo hrvaško zgodovino; to je že peti zvezek tega dela, katero je začel prof. Vekoslav Klaić, a ga nadaljuje prav spretno marljivo dr. Rudolf Horvat. Ta zvezek bode čitatelje posebno zanimal, ker je

v njem opisana takozvana „seljačka buna“, a med drugim tudi slavni boji pri Sisku in Petrinji. Opisujejo se tu najvažnejši zgodovinski dogodki iz druge polovice šestnajstega stoletja. Pisatelj se je trudil, da piše preprostemu čitatelju zanimivo; ne pripoveduje suhoparno samo dogodkov, ampak se je dotaknil tuptam tudi kulturne zgodovine. Delo je vse hvale vredno.

Pčelarenje sa pokretnim saćem. Napisao Kvirin Bros. 80. Str. 176. — To je drugo, pomnoženo izdanje Brozove knjižice. Prvo izdanje se je razpečalo v nekoliko letih. Hrvaška je jako pripraven kraj za čebelarstvo, dasi se je v tej stroki gospodarstva storilo doslej razmerno malo. Upajmo, da bo ta knjižica zboljšala hrvaško čebelarstvo. Knjiga je razdeljena na dva dela: teoretični in praktični. V teoretičnem delu govori pisatelj o raznih vrstah čebel in njih koristi, opisuje njihovo telo, hrano in satovje in omenja njihove sovražnike in boleznine. V praktičnem delu pa uči, kje naj se postavi čebelnjak, tolmači panje in čebelarstvo orodje, pripoveduje, kako se čebelari, in kake koristi ima človek od medu. Knjiga je pisana poljudno in razumljivo, in pojasnujejo jo tudi nekatere slike.

„Danica.“ Koledar i ljetopis društva sveto-jeronimskoga za god. 1905. 80. Str. 236. — Letos je tiskana „Danica“, ta najbolj razširjeni hrvaški koledar, v 50.000 iztisih. Za navadnim koledarskim delom sledi društveni letopis, za tem pa zabavnopoučni del, kateri je letos prav raznovrsten. Na prvem mestu je opisal dr. Edgar Leopold življenje sv. očeta papeža Pija X., a na drugem je opisano delovanje pokojnega Leona XIII., posebno njegove zasluge za Slovane. Prav dober pisatelj za prosto ljudstvo je župnik Jožef Šafran. V kratkih črticah prav na kratkočasen način poučuje ljudstvo. V prvi opisuje veličino in požrtvovalnost prave krščanske ljubezni. V „Brezi“ svetuje staršem, naj svoje otroke, če je treba, razumno kaznujejo, v pogovoru „Barilca i čuture“ odvrta čitatelje od nezmernosti v pijači. V črtici „Ajd u školu!“ pripoveduje, kako važna je šola za narod, zato je treba, da jo otroci marljivo obiskujejo. „Dušan-tužan“ uči narod, naj se varuje dolga. Hrvatje imajo svoj zavod za slepce; učitelj tega zavoda Štefan Horvat je napisal članek: „Slijepi i njihov vzgoj“, da bi s tem vzbudil večje zanimanje za ta tako koristni zavod. Marsikateri starši nočejo poslati svojega slepega deteta v zavod, ker mislijo, da jim bo z beračenjem več koristilo. Dr. Milan Šenoa je opisal lep del hrvaške domovine. V članku „Srednjom Slavonijom“ vodi čitatelja od Pa-